

ЮНІ ДРУЗІ!

Зміст програми з географії у школі базується на принципах науковості, неперервності й наступності шкільної географічної освіти, її інтеграції на основі внутрішньопредметних і міжпредметних зв'язків, гуманізації, гуманітаризації, диференціації навчального матеріалу відповідно до вікових особливостей учнів.

Посібник для учнів 9 класу призначено для виконання практичних робіт з курсу «Географія. 9 кл.» відповідно до модельної навчальної програми «Географія. 6-9 кл.» (авт. Запотоцький С.П. та ін.).

Зміст практикуму спрямований на забезпечення компетентнісного підходу в географічній освіті. Більшість запропонованих завдань мають частково пошуковий і проблемний характер, розвивають в учнів та учениць дослідницьку та інформаційну компетентність.

Цим навчальним посібником ви зможете користуватись на уроках: під час виконання практичних робіт буде навчатися правильно заповнювати таблиці, будувати діаграми та графіки, робити висновки та узагальнення. Усі практичні роботи — обов'язкові для виконання кожним з вас. Наявність у посібнику контурних карт полегшить вашу роботу із засвоєння географічної номенклатури карт.

Під час виконання практичних робіт дотримуйтесь правил:

1. Ознайомтеся з темою, метою та обладнанням, необхідним для виконання роботи; і завданнями.
2. Якщо ви не можете пригадати визначення окремих понять, скористайтесь географічним довідником.
3. Завдання виконуйте охайно. Відповіді мають бути логічними та обґрунтованими.
4. Під час робіт на контурних картах:
 - а) усі підписи робіть чітко, друкарським шрифтом;
 - б) об'єкти суходолу підписуйте чорним кольором, а водні — синім;
 - в) для роботи з контурними картами використовуйте олівці, кулькові ручки і туш різних кольорів;
 - г) більшість географічних об'єктів підписуйте вздовж екватора або вздовж паралелей;
 - г) назви населених пунктів підписуйте зліва або справа;
 - д) якщо назви не вміщаються у потрібному місці, пишіть їх в умовних позначеннях.
5. Висновки після закінчення практичної роботи формулюйте чітко.
6. Пам'ятайте: найвищої оцінки заслуговує робота, яка містить правильні відповіді на завдання і належно оформлена.

Практичні роботи складаються з трьох основних блоків:

1. «Це потрібно знати!»
2. «Завдання».
3. «Цікаво знати, що...»

У блоці «Це потрібно знати!» запропоновано теоретичний матеріал, який допоможе під час виконання практичних робіт.

У другому блоці — всі завдання, обов'язкові для виконання.

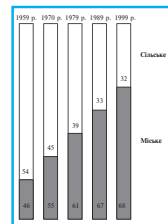
Інформація з блоку «Цікаво знати, що...» сприятиме розширенню вашого географічного кругозору.

Щасливої вам мандрівки Країною знань!

ТЕМА. Аналіз статеві-вікових пірамід країн з різною демографічною ситуацією.

Мета: аналізувати статеві-вікові піраміди країн з різною демографічною ситуацією, розвивати картографічну та інформаційну компетентності.

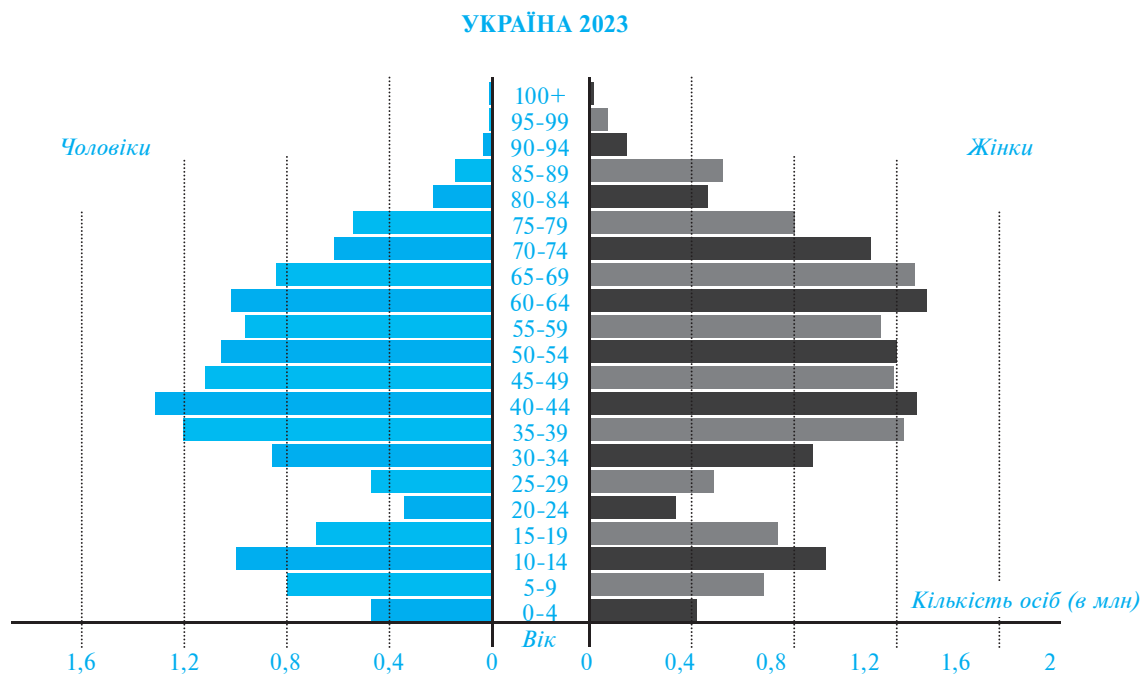
Обладнання: атлас, підручник, гаджет з доступом до інтернету.

ХІД РОБОТИ**✓ Це потрібно знати!**

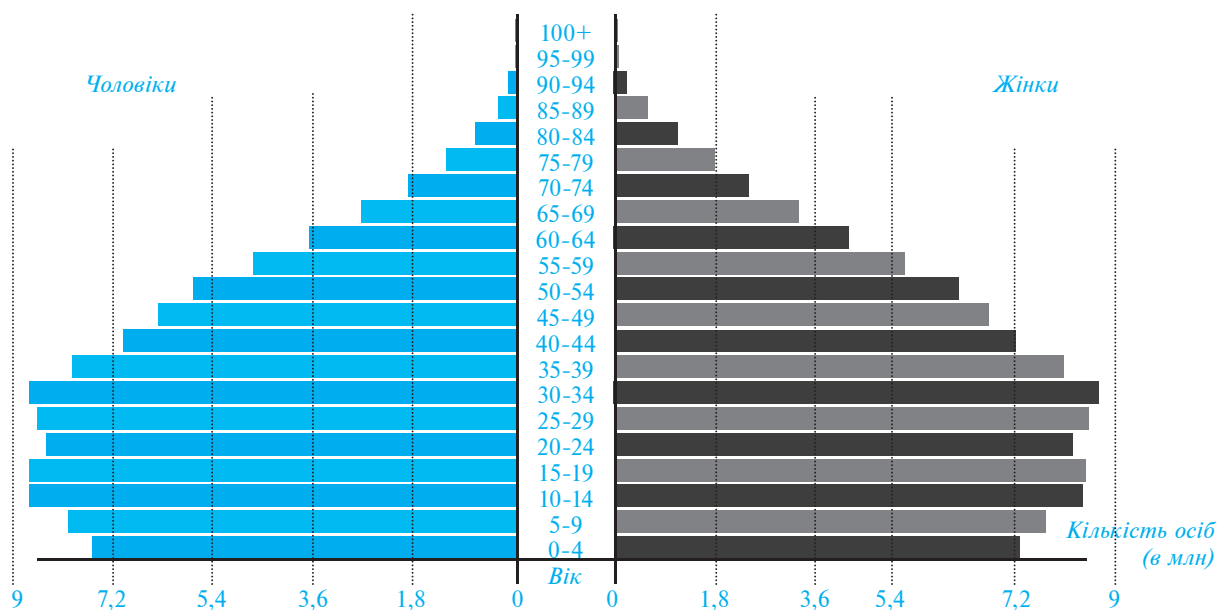
- Для вивчення природного руху населення будують статеві-вікові піраміди. Вони графічно зображують розподіл населення за віком і статтю. Ліворуч від осі графіка зображена кількість чоловіків, праворуч — жінок. Висота піраміди характеризує тривалість життя і на її вертикальній осі позначено вікові групи населення; ширина основи піраміди показує кількість новонароджених; співвідношення та чисельність населення за віковими групами та статтю можна визначити за горизонтальними стовпчиками гістограми.

Завдання 1. Дайте визначення поняття.

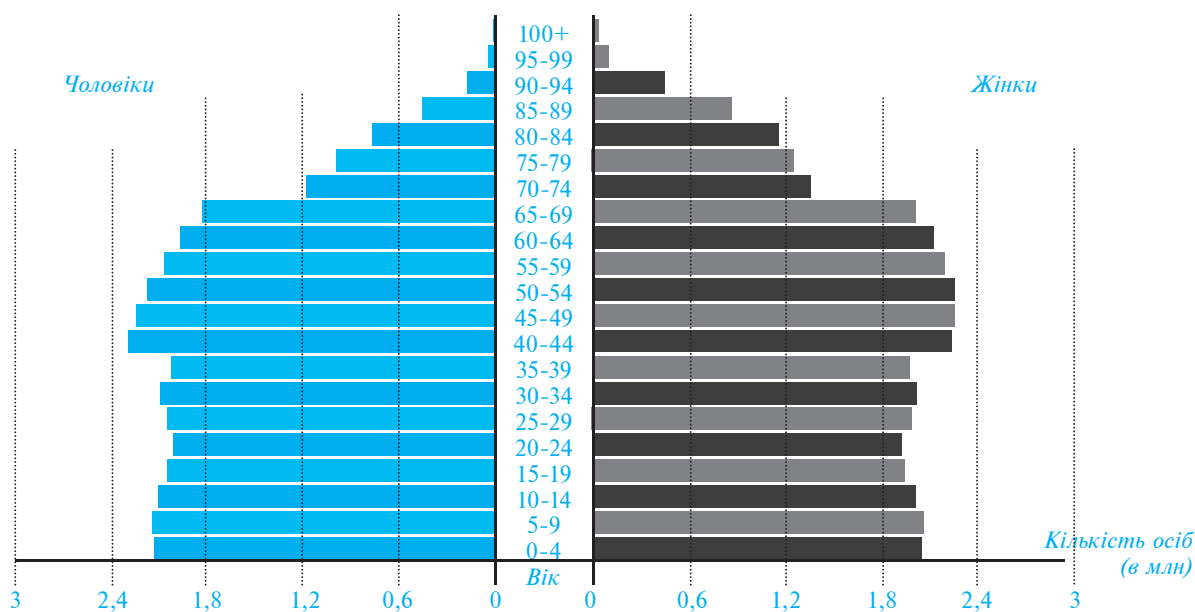
Статеві-вікова піраміда — _____

Завдання 2. Проаналізуйте статеві-вікові піраміди України та інших країн світу. Заповніть таблицю.

БРАЗИЛІЯ 2023

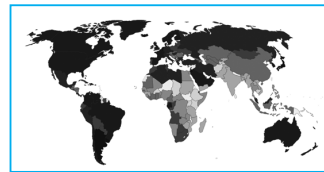
ФРАНЦІЯ 2023

Держава	Тип відтворення населення	Аналіз співвідношення чоловіків і жінок
Україна		

ТЕМА. Аналіз просторових відмінностей природного приросту населення в Україні, регіонах світу за картами, статистичною інформацією.

Мета: навчатись аналізувати просторові відмінності природного приросту населення в Україні та різних регіонах світу. Розвивати картографічну та математичну компетентності.

Обладнання: атлас, підручник, гаджет з доступом до інтернету.

ХІД РОБОТИ

✓ Це потрібно знати!

- Визначення кількості та густоти населення ґрунтується на матеріалах переписів. За часів Богдана Хмельницького населення України становило 5 млн осіб, у XVIII ст. — на початку XIX ст. — понад 30 млн. За оцінкою Державної служби статистики України, станом на 1 січня 2022 року чисельність наявного населення України становила 41,2 млн осіб (без врахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя).

Завдання 1. Дайте визначення поняття.

Природний рух населення — _____

Завдання 2. Використовуючи дані таблиці, обчисліть показники природного приросту населення по окремих областях (на вибір учня чи вчителя). Отримавши їх, розрахуйте загальний приріст населення. Дані запишіть у таблицю.

ЧИСЕЛЬНІСТЬ, ПРИРОДНИЙ ТА МЕХАНІЧНИЙ РУХ НАСЕЛЕННЯ ЗА 2022 РІК

	Населення на 1.01. 2022 року (тис. осіб)	Природний рух населення			Механічний рух населення			Загальний приріст населення	Населення на 1.01. 2021 року (тис. осіб)
		Кількість народжених	Кількість померлих	Природний приріст	Кількість прибулих	Кількість вибулих	Механічний приріст		
Україна	41167,3	271983	714263		476925	455664			41588,4
АР Крим області									
Вінницька	1509,5	10529	27679		16268	18726			1529,1
Волинська	1021,4	9852	15493		11487	11887			1027,4
Дніпропетровська	3096,5	19508	64775		30109	30392			3142,0
Донецька	4059,4	10134	45754		15119	20407			4100,3
Житомирська	1179,0	8544	23679		16620	17948			1195,5
Закарпатська	1244,5	12631	18448		6700	6536			1250,1
Запорізька	1638,5	9571	35717		13302	15209			1666,5
Івано-Франківська	1351,8	10545	20590		14499	13741			1361,1

Завдання 4. Використовуючи дані таблиці, проаналізуйте просторові відмінності природного приросту населення в різних регіонах світу.

Країна	Смертність	Народжуваність	Природний приріст	Країна	Смертність	Народжуваність	Природний приріст
--------	------------	----------------	-------------------	--------	------------	----------------	-------------------

ЄВРОПА

Велика Британія	9.33	12.34	3.01	Нідерланди	8.78	10.30	1.52
Франція	8.65	12.43	3.78	Бельгія	10.50	10.10	-0.40
Італія	10.83	8.01	-2.82	Ірландія	6.30	16.37	10.07
Німеччина	11.00	8.21	-2.79	Швейцарія	8.65	9.56	0.91
Іспанія	8.72	10.91	2.19	Австрія	10.05	8.65	-1.40
Польща	10.10	10.04	-0.06	Португалія	10.74	10.12	-0.62

АЗІЯ

Гонконг	6.91	7.45	0.54	Сінгапур	4.80	8.65	3.85
КНР	6.89	12.17	5.28	ОАЕ	2.08	15.98	13.90
Японія	9.83	7.41	-2.42	Малайзія	4.92	21.41	16.49
Індія	7.53	21.34	13.81	Індонезія	6.25	18.45	12.20
Південна Корея	6.15	8.72	2.57	Таїланд	6.47	13.01	6.54
Туреччина	6.10	18.28	12.18	Тайвань	6.87	8.97	2.10

ПІВНІЧНА АМЕРИКА

США	8.38	13.83	5.45	Бразилія	6.35	18.11	11.76
Канада	7.87	10.28	2.41	Аргентина	7.39	17.75	10.36
Мексика	4.83	19.39	14.56	Чилі	5.90	14.46	8.56

ПІВДЕННА АМЕРИКА

АФРИКА

ПАР	16.99	19.61	2.62	Єгипет	4.85	25.02	20.17
Набімія	12.97	21.82	8.85	Танзанія	12.31	33.44	21.13
Туніс	5.24	15.31	10.07	Лівія	3.40	24.58	21.18
Алжир	4.66	16.71	12.05	Судан	11.66	36.58	24.92
Марокко	4.74	19.40	14.66	Сомалі	15.24	43.33	28.09
Ангола	23.74	43.33	19.59	Малі	14.64	46.09	31.45
Нігерія	16.31	36.07	19.76	Ефіопія	11.29	43.34	32.05

АВСТРАЛІЯ

Австралія	7.14	12.15	5.01
-----------	------	-------	------

Висновок.

I. НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ

<i>Практична робота №1.</i> Аналіз статеві-вікових пірамід країн з різною демографічною ситуацією.	2
<i>Практична робота №2.</i> Аналіз просторових відмінностей природного приросту населення в Україні, регіонах світу за картами, статистичною інформацією.	5
<i>Практична робота №3.</i> Порівняння рейтингів міст-мільйонників та міських агломерацій за людністю.	8
<i>Практична робота №4.</i> Порівняльна характеристика трудових ресурсів України та однієї з країн Європи.	12
<i>Практична робота №5.</i> Групування країн за показниками обсягів виробництва товарів і послуг, структурою виробництва і зайнятості населення.	14

II. НАЦІОНАЛЬНА І СВІТОВА ЕКОНОМІКА

<i>Практична робота № 6.</i> Визначення основних зернових і технічних культур, що їх вирощують у помірному й тропічному кліматичних поясах, та обґрунтування встановлених відмінностей.	18
<i>Практична робота №7.</i> Позначення на контурній карті найбільших центрів виробництва транспортних засобів, промислового обладнання, сільськогосподарської техніки, електротехнічної та електронної продукції в Україні.	20
<i>Практична робота №8.</i> Позначення на контурній карті трансконтинентальних магістралей, транспортних хабів/найбільших за вантажообігом морських і авіапортів.	23
<i>Практична робота №9.</i> Аналіз статистичної інформації щодо міждержавних потоків туристів і доходів від туризму.	28

III. РЕГІОНИ І КРАЇНИ

<i>Практична робота №10.</i> Позначення на контурній карті регіонів і субрегіонів світу.	30
<i>Практична робота №11.</i> Групування країн Америки за ІЛР.	34
<i>Практична робота №12.</i> Порівняння секторальної структури національних економік країн Америки.	37
<i>Практична робота №13.</i> Визначення за економічними картами шкільного атласу видів економічної діяльності, які сконцентровано в Західній, Північній, Східній Азії.	38
<i>Практична робота №14.</i> Групування країн Африки за моноспеціалізацією виробництв первинного сектора економіки.	41
<i>Практична робота №15.</i> Позначення на контурній карті країн ЄС.	43
<i>Практична робота №16.</i> Складання й аналіз картосхеми одного з видів економічної діяльності в Україні («ІТ кластери», «Туристичні кластери», «Центри фармацевтичного виробництва» тощо)	45